

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

126. An in secundo gradu sit dispensandum solum inter magnos Principes,
& pro causa publica? Et an Summus Pontifex in omnibus gradibus
consanguinitatis lineae transversae, excepto primo gradu; ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

quoniam an talis dispensatio sit valida? ...

1. Casus frequenter potest accedere; nam Cuiuslibet vident, quod in his petitionibus non opponitur pro causa...

2. Sed non desunt Doctores asserentes firmiter in tali Casu dispensationem esse validam, si semel verificabitur...

RESOL. CXXV.

An dispensatio in causa matrimoniali sit lata, vel stricte interpretanda? Ex part. 8. tract. 3. Resol. 33.

1. Et si stricte interpretanda, docet Sanchez in quibusdum canonicis lib. 2. cap. 15. num. 127. & alij penitus ipsos. Quia nullo iure probatur dispensationem in causa matrimoniali esse favorabilem...

dispensatio in certo consanguinitatis gradu, restringitur, causa vitandi scandali, ad casum, quod uterque contrahens...

2. His tamen non obstantibus, Merolla tom. 1. disput. 4. c. 6. dub. 1. n. 28. contrariam sententiam tenet, quia ratio Sanchez parum videtur dici potest...

RESOL. CXXVI.

An in secundo gradu sit dispensandum solum inter magnos Principes, & pro causa publica?

Et an Summus Pontifex in omnibus gradibus consanguinitatis linea transversa, excepto primo gradu dispensare possit, ac proinde solcat? Ex part. 8. tr. 3. Resol. 92.

1. Responso huius debij, pendet ex intelligentia & explicatione Concilij Tridentini, sess. 24. de matrim. cap. 5. & ideo, quia casus est quotidianus, adducam Doctores per extensum...

2. Tambien se ha de advertir, que su Santidad suele algunas vezes por su benignidad dispensar con personas no tan graves, y por causas particulares; y fundase en que en el mismo Concilio, hablando de las dispensaciones, se dice asse: Quod si virgens, in illaque ratio...

3. Fraciscus Zipæus in Anal. Jur. Pont. lib. 4. tit. 1.

Sap. hoc in Ref. seq. & supra in tr. 1. Ref. 79 §. Et tandem.

LA NIA
omnia
o. III. IV. V
E. III

de eo, qui cognovimus, 7. In secundo gradu verum Concilium, nisi ob publicam causam, & inter magnos Principes: in aliis requirit Concilium causam tantum, non iudicium publicam. De primo gradu mentionem non facit, præsupponens nunquam in ea dispensandum prout Pius V. declaraverat, esse suæ intentionis; et tamen sæpius id factum sit etiam inter priuatos, credere licet, importunitate periclitum; quando ea deformitas & à lege exorbitantia pœnali auro castigatur. Quæ lex etiã naturæ igniculis claret: vique ad eod, vt quamuis Claudius Imperator quo amorisuo & Agrippinæ obsequeretur, à Senatu decretum impetrasset, quo iusta inter patruos fratrumque filias nuptiæ statuebantur, præter eum tamen non est reperitus nisi vnus, talis matrimonij cupidior, Tallidius Senecus, inquit Tacitus *lib. 2. Annal.* Sed & hic tamen secundus gradus est, si iuris computatio fiat, primus, & secundus, si iuxta Bullam Pij, quæ propinquo iorem vult exprimi.

4. Magni porro Principes in d. c. 5. intelligendi sunt, vt Gutierrez *tract. de Matrim. cap. 28. n. 4.* qui post Sanchez æstimat dominos solos titulares æquales esse debent, vt voluit Suarez, præsertim cum etiam sæpe dispense Papa cum simplicibus nobilibus, & qui infra eos sunt. Neque tamen de valore talis dispensationis dubitandum. Gutierrez *ibidem.* quamuis specialis derogatio Concilii Tridentini, non solet inferri licetis. Hucusque Zypæus.

5. Ochagavia de Sacrament. *tract. 4. de Matrim. dispens. quest. 6. num. 6.* Suppono, quod licet in Tridentino *sess. 24. de Matrim. cap. 5.* statuatur, ne in secundo gradu dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. At cum tale decretum solum decernat id, quod melius est, & non adstringat Pontificem, quotidiana experientia demonstrat, solere Pontificem cum personis inferioris notæ ob priuatum eorum bonum quod indirectè ad bonum commune atinet, dispensare in dicto gradu. Cuius prima causa esse solet, quod inter eos consanguineos sit matrimonij initium cum ignorantia rigoris prohibitionis Tridentini; secunda, quod proles sit suscepta; tertia, diuturnitas matrimonij iam diu contracti; quarta scandalum ex separatione oriturum; quinta quod puella pauper sit, & patruus velit eam ducere, ac honestè dotare. Ita docent Henriquez *lib. 12. de Matrim. cap. 3. num. 9.* Vega *2. tom. Summa, cap. 34. casu 167.* imò facilius cum diuitibus, & potentibus sine acceptione personarum dispensatur, quia, vt bene docet D. Thom. *2. 2. quest. 63. artic. 2.* maxime bono communi interest pax inter eos, & concordia, & maiorem causam requirit dispensatio in cognatione spiritali, quam carnali, quia oritur à potiori principio.

6. Layman in *Theol. Moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. num. 6.* His ita explicatis colligitur, quod Summus Pontifex in omnibus gradibus consanguinitatis lineæ transuerse, exceptio primo gradu, dispensare possit, ac proinde etiam solet. Quamuis Tridentini Concilii *sess. 24. cap. 5. de reform. matrimonij.* velit, vt in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam. Vbi nomine magnorum Principum ait Sanchez *lib. 8. disp. 19. num. 3.* intelligi magnates, seu nobiles, qui sunt in aliquo potentatu, seu Baronia. Verùm hoc non obstante, Summus Pontifex, ex benignitate sua, ob causam vrgentem, etiam priuatam, dispensare interdum solet cum personis inferioris conditionis.

7. Sanchez de *Matrim. lib. 8. disp. 19. num. 4.* At cum id Tridentini decretum Pontificem non constringat, & rigor vnus iuris sit temperandus per alterius benignitatem, solent Pontifices ex benignitate dispensare cum personis inferioris notæ, licet non adit causa publicum bonum directè spectans, sed priuatum. Huiusmodi autem cause sunt: Prima, matrimonium esse inter hos iam initum ignorantia rigoris prohibitionis Tridentini. Secunda, proles iam habita. Tertia, diuturnitas matrimonij malè contracti. Quarta, scandalum ex separatione oriturum. Prima, clemencia Pontificis, quod puella pauper sit, velitque patruus ipsa ducere, ac honestè dotare.

8. Vide etiam Auerlam de *sacrament. Matrim. quest. 19. sect. 4.* Et hæc obseruare volui, contra aliquos, qui nimis rigidi, consulunt semper respondendum esse, Nihil, Nihil, cum ex supradictis appareat, solere Pontificem aliquando aperite Theluros beneficentia sua. Scio equidem dispensationes esse vulnerationes iuris; sed scio etiam, quod rigor iuris aliquando molliendus est. Neque semper acutum tenet Apollo.

RESOL. CXXIIII.

An sit annuendum quibusdam Oratoribus petentibus secum à Summo Pontifice dispensari in secundo gradu consanguinitatis? Ex part. d. tr. 7. & Milc. 2. Ref. 8.

§. 1. Rigor Sacrament Canonum clamat aduersus petitionem Oratorum; sed quia aliquando molliendus, videtur, idè assero, quod licet Concilium Tridentinum *sess. 24. cap. 5. de reform. matrimonij.* decernat, vt in secundo gradu nunquam dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam; vbi nomine magnorum Principum, aiunt nonnulli, intelligi Magnates, seu magnos Nobiles, qui sunt in aliquo potentatu, seu Baronia. Verùm, hoc non obstante Summus Pontifex ex benignitate sua ob causam vrgentem etiam priuatam dispensare interdum solet cum personis inferioris conditionis, vt rectè obseruat Villalobos in *Summa tom. 1. tract. 14. diff. 16. n. 5.* Sanchez de *matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 19. n. 4.* Ochagavia de *Sacram. tract. 4. de matrimonij. quest. 6. n. 6.* Layman in *Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. n. 8.* & alij. Ergo dicendum videtur, quod ex benignitate sua Sanctissimus Dominus Noster possit petitioni Oratorum annuere, maxime stantibus iustis & vrgentissimis causis adductis, quæ pietatè Sanctissimis excitare possunt, videlicet diuturnitas matrimonij malè contracti, ex *cap. de gradibus, 35. quest. 8. & ex lege, qui in provincia, ff. de ritu nuptiarum.* Deinde proles iam habita, ex *cap. finali 15. q. 8. & ex dist. leg. 5. dimis.* Et tandem scandalum inde oriundum & privilegium mortis, ex *cap. quia circa de consang. & affin.* Quas Quidem causas optime approbat Honorius, in *compendi. iur. Canon. lib. 4. tit. 14. n. 18.* Ochagavia, Sanchez, & Villalobos vbi supra.

2. Igitur stantibus supradictis, respondeo ad casum mihi propositum, eo pacto quo respondit Nauarrus individualiter *lib. 4. cons. 13. de consang.* quod sicut misericordiam Domini non est numerus, ita misericordiam Sanctissimi Domini Nostri nemo alius ab ipsomet modum necessarium imponere potest.

RESOL. CXXVIII.

An Summus Pontifex possit licite acquirere petitioni cuiusdam Oratoris volentis contrahere cum nobile sibi conuincta in secundo gradu affinitatis? Ex p. 7. q. 12. & Milc. 3. Ref. 36 alias 34.

§. 1. Possè